Plataforma pel Patrimoni i la Vida Rural a Llaés

MANIFEST FUNDACIONAL

Presentació
La Plataforma pel Patrimoni i la Vida Rural a Llaés (PAVIRU-LLaés) neix com una iniciativa de persones residents, pagesos, propietaris rurals, i entitats socials i culturals compromeses amb la defensa del patrimoni natural, cultural, social, comunal i productiu de Llaés. Amb la finalitat de garantir la qualitat de vida rural dels habitants del territori, promovem accions de protecció, preservació, convivència i desenvolupament sostenible en un espai d'alt valor ecològic i patrimonial, reconegut per diverses figures de protecció com zona ZEC, ZEPA, PEIN i Xarxa Natura 2000.

Aquest Manifest Fundacional és un document que inclou una diagnosi detallada del territori, les problemàtiques detectades i les demandes plantejades per les impulsores de la Plataforma, que justifiquen no només la seva creació, sinó també l'oportunitta i conveniència del seu Pla General (objectius, línies estratègiques i Pla d'accions) per la dècada 2025-2034.

Els sota signants, com a habitants, residents i propietaris/es de finques a Llaés, i representants de les respectives entitats socials, d'acord amb les autoritzacions respectives que s'han lliurat, fem aquest

MANIFEST

envers la protecció, preservació i desenvolupament sostenible del territori pel patrimoni i la vida rural a Llaés

El territori de Llaés, situat a la comarca del Ripollès, històricament ha estat un espai configurat a partir de la interacció entre l'activitat agrària, forestal i ramadera i l'entorn natural, donant lloc a un paisatge caracteritzat per la seva biodiversitat i pels sistemes d'aprofitament sostenible dels seus recursos. Des de la situació social, econòmica i política sorgida fa més de 85 anys, el territori va anar formant el bosc, la biodiversitat i l'ecosistema actual, on la població local ha contribuït, en condicions realment adverses, a la preservació d'aquesta terra mitjançant pràctiques de gestió territorial que han mantingut l'equilibri entre l'activitat humana i la conservació del medi.

Però, especialment en les dues darreres dècades, aquest territori va ser objecte d'una supraprotecció legal i política, essent inclòs en diversos estàndards de preservació i especial consideració. Amb això Llaés ha experimentat una transformació profunda, com a zona caracteritzada per una acumulació de normatives de protecció que demanen grans

responsabilitats i esforços -especialment a la pagesia i els residents permanents- sense una aplicació efectiva i coherent.

1) Entre d'altres estàndards normatius de protecció, preservació i desenvolupament sostenible per a la continuïtat de la vida rural del residents al territori de Llaés, cal esmentar:

I) els Plans Tècnics de Gestió i Millora Forestal de diverses finques. Per exemple, el núm. de PTGMF: 2204, vigència des de 2016 fins el 2031, aprovat per RESOLUCIÓ ARP/91/2017, de 25 de gener. Del CPF de la GenCat), on -prèvia vista d'un procediment multilateral amb acord del Consell Comarcal del Ripollès- estableix gran part de la zona com a "…Refugi i habitat de fauna salvatge terrestre i ocells forestals…" i de "…profit paisatgístic i de preservació de refugi per les aus rapinyaires…", així com el destí i obligació dels propietaris i entitats publiques de preservació d'aquests espais com a habitat de fauna salvatge..."… que passa per evitar activitats molestes i/o freqüents a la zona per no destorbar la cria o l'exercici de la caça/rapinya d'aquest animals. S'estableix que la zona es troba sotmesa a la seva restauració hidrològic-forestal, que compren un conjunt d'actuacions i de restriccions d'usos necessaris per a protegir el sol front l'erosió, defensar el territori envers la sèquia i les inundacions, augmentar la capacitat d'aprovisionament d'aigua i contribuir a la conservació i millora de la funcionalitat dels sòls. Aquesta restauració contribueix a la conservació i millora de la biodiversitat i a la mitigació del canvi climàtic, per l'augment del segrest de carboni. Per tot això, s'exigeix l'estudi d'impacte ambiental i territorial de qualsevol intervenció que es volgués desenvolupar al territori, i que, amb excepció de les iniciatives dels propis propietaris -controlades pel Centre de la Propietat Forestal- mai s'ha fet en aquest cas.

II) També, l'Ordenança per a la regulació del soroll i les vibracions de Ripoll (BOP Nº 51 de 14-03-2006), i la Llei 16/2002, de protecció contra la contaminació acústica, estableixen un mapa de capacitat acústica del municipi de Ripoll, on s'indica que aquesta Zona és de sensibilitat A (sensibilitat acústica alta). Això, comporta que es tracta d'una zona d'especial protecció de la qualitat acústica (ZEPQA), és a dir, segons aquesta normativa, zones que han d'estar amb nivells molt baixos de soroll i que es volen preservar expressament. En aquestes zones, hi ha d'haver un règim especial en quant a l'atorgament de permisos i llicències de qualsevol mena, i es requereix estudis previs d'impacte acústic i la seva gestió, circumstàncies que no s'han fet en aquest cas. Cal destacar, a més a més, que l'Ajuntament de Ripoll esmenta, com a zona d'especial protecció, la que coincideix amb la zona de Llaers, dins l'Espai d'Interès Natural "Serra de Milany-Santa Magdalena-Bellmunt-Puigsacalm" (Llei 3/82 d'espais). Aquest fet comporta que aquesta normativa és d'especial, específic i obligat compliment, abans de proposar cap sender turístic per la zona.

III) La zona també es troba expressament protegida pels estats membres de la Unió Europea, a incloure-la com a lloc d'importància comunitària d'Europa, Zona d'Especial Conservació per a la biodiversitat i Zona d'Especial Protecció per les Aus (Codi de la ZEP i la ZEPA: ES5110005),

que emanen d'una directiva europea actualitzada (2009/147/CE) com a part de la Xarxa Natura 2000, la denominada "Sistema Transversal Català" (Acord de Govern 150/2014, de 4 de novembre http://portaldogc.gencat.cat/utilsEADOP/PDF/6744/1379474.pdf).

IV) La pròpia Generalitat de Catalunya, també va establir el "Pla d'Espais d'Interès Natural" (PEIN), aprovats pel Decret 328/1992, incloent a les Serres de Milany-Santa Magdalena i Bellmunt-Puigsacalm (MPB) pel Pla especial de delimitació definitiva (aprovat per Resolució publicada al DOGC núm. 4286, de 23 de desembre de 2004).

V) Igualment, la decisió del Comitè intergovernamental (13.COM 10.b.10) va incloure a l'estat espanyol en la seva nominació per l'art, coneixements i tècniques de maçoneria en sec (Nº 01393) per a la seva inscripció en la Llista Representativa del Patrimoni Cultural Immaterial de la Humanitat, fet que comporta pels propietaris/es i les administracions, tenir especial cura a l'accés de les construccions en pedra seca d'edificacions històriques, com les baumes, les bordes, i d'altres infraestructures que es troben accessibles i sense control públic, així com, en el seu cas, el sanejament jurídic de la seva titularitat pública.

VI) La zona posseeix múltiples exemplars protegits per a la normativa vigent del Patrimoni natural i la biodiversitat, Fauna autòctona protegida, Arbres i arbredes monumentals i singulars, Patrimoni social, històric i cultural, Patrimoni geològic, Patrimoni arqueològic, Conservació de la biodiversitat, Ecosistemes i connectivitat i Infraestructures Verdes (Decret 47/1988, d'11 de gener, sobre la declaració d'arbres d'interès comarcal i local, i Decret 120/1989, de 17 d'abril, sobre declaració d'arbredes monumentals, d'interès comarcal i d'interès local, figures d'Arbre monumental (AM), Arbre d'interès local (AL), Arbreda d'interès monumental (DM), o Arbreda d'interès local (DL), declarats segons la normativa que regula els arbres d'interès a Catalunya (Decret 214/1987; Decret 47/1988; Decret 120/1989, i inclosos a la Taula 3. Llista dels espais d'alt valor natural de Ripoll EIN XN2M_Llaes 1.803,98533041310, d'entre altres normes).

VII) El Pla d'Ordenació Urbanística Municipal de Ripoll (Publicació definitiva POUM 25/07/2008; text refós al Febrer de 2015), i el Text refós del pla Especial del Catàleg de Masies i Cases Rurals del terme municipal del Ripoll (redactat d'acord amb allò que disposa el DL 1/2005 de 26 de Juliol, Text Refós de la Llei d'urbanisme), estableix el nivell de protecció i les condicions d'intervenció en diverses edificacions que consten a les Normes i Fitxes del Catàleg de Béns protegits del POUM. També, els articles 354 a 360 estableixen els tipus d'espais del sol no urbanitzable i els seus usos possibles (terrenys o camps destinats als conreus agrícoles, prats i pastures, àrees boscoses aïllades o de vegetació natural, així com les instal·lacions i edificacions que es trobin allà), totes elles s'estableixen amb caràcter restrictiu i previ estudi d'impacte i consulta als propietaris/es; no obstant es troben a l'abast de tothom i per usos i finalitats diferents a l'establerta a la norma. Tampoc es van preveure ni adoptar les mesures que la norma exigeix per reduir, i en la mesura del possible, corregir els efectes negatius en el medi ambient, tenint en comptes el canvi climàtic, que el desenvolupament d'actuacions al territori implica.

VIII) En altra normativa s'estableix responsables, titulars de drets i efectes sobre els llocs per on es fan actuacions públiques, comunitàries o particulars diferents dels propietaris, per exemple el Codi civil al seu article 354 estableix que "...Pertenecen al propietario: 1. Los frutos naturales, 2. Los frutos industriales, y 3. Los frutos civiles"; l'article 355 que "...Son frutos naturales las producciones espontáneas de la tierra…" i l'article 388 que "Todo propietario podrá cerrar o cercar sus heredades por medio de paredes, zanjas, setos vivos o muertos, o de cualquiera otro modo, sin perjuicio de las servidumbres…". La Llei 43/2003 de Forest (Espanya) en el seu article 36.1, la Carta europea de la recollida de fongs i biodiversitat (2013), i la Llei 6/1988, de 30 de març, forestal de Catalunya. Art. 49.1 i 49.2 i 46.2, estableixen que poden ser objecte d'aprofitament forestal les fustes, les llenyes, les escorces, les pastures, els fruits, les reïnes, les plantes aromàtiques, les plantes medicinals, els bolets (incloses les tòfones), els productes apícoles i, en general, els productes propis dels terrenys forestals". En aquest sentit, en aquest territori els fruits es posen a l'abast de persones sense cap mena de seguretat ni protecció pels propietaris/es, ni cap requeriment de servitud. Això implica un gravamen i perjudici econòmic de gran magnitud, que en cap moment va ser considerat ni previngut pels impulsors d'actuacions públiques o privades al territori.

IX) Cal destacar també el Decret 148/1992, de 9 de juny, pel qual es regulen les activitats fotogràfiques, científiques i esportives que poden afectar les espècies de la fauna salvatge, on s'estableixen les normes aplicables a tot el territori però també d'específiques per al PEIN. En aquest sentit, algunes activitats com ara l'escalada o l'espeleologia – i per extensió, el descens de barrancs- requereixen l'autorització prèvia, i a partir de l'accés que es dona aquest territori s'ha vist la pràctica d'aquestes activitats sense autorització prèvia.

Els estàndards de protecció succintament citats -i sense perjudici de la resta de normativa protectiva i regulatòria aplicable-, exigeixen un deure de diligència i cautela superior en la gestió d'aquest territori, i no nomes a l'hora de proposar o autoritzar una determinada actuació, sinó també davant de la seva implementació. Ens al contrari, aquest marc de supraprotecció legal, que en principi hauria d'haver garantit la conservació del patrimoni natural i la continuïtat de la vida rural, ha comportat un abandonament progressiu de la gestió territorial i una desconnexió entre les polítiques ambientals i la realitat quotidiana dels seus habitants. Aquest fet ha derivat en múltiples problemes, com la impossibilitat de desenvolupar activitats econòmiques sostenibles, la manca de recursos públics per garantir el compliment de les regulacions i, de forma paradoxal, la degradació de l'espai natural a causa d'un turisme descontrolat i l'explotació indiscriminada dels seus recursos. Així, no s'han previst suficientment i en proporció mecanismes per harmonitzar aquestes necessitats de proteccions i restriccions amb la continuïtat de la vida rural al mateix territori. A més, moltes d'aquestes normatives requereixen estudis d'impacte ambiental per a qualsevol intervenció al territori, però paradoxalment no s'han aplicat quan s'han impulsat iniciatives externes que han alterat significativament l'espai i la vida a pagès.

2) Una de les conseqüències més greus d'aquesta situació és l'afectació a la propietat privada i als drets de la pagesia resident. Llaés es troba en una situació singular dins del Ripollès, ja que la pràctica totalitat del territori és de titularitat privada, a diferència

d'altres zones de la comarca on existeixen àrees de domini públic. Aquesta realitat ha accentuat els conflictes entre els propietaris i l'administració, especialment en relació amb l'ús del territori per part de visitants i turistes, que sovint actuen com si es tractés d'un espai de lliure accés. En molts casos, aquestes normatives han imposat càrregues als propietaris sense garantir els mitjans per fer-les efectives, convertint-los en gestors forçats d'un espai regulat sense cap suport institucional. Això ha comportat una creixent desconnexió entre les polítiques de protecció ambiental i la realitat dels residents, que es veuen privats de la capacitat de gestionar els seus propis recursos de manera eficient.

En paral·lel a aquesta situació, l'augment del turisme de consum a Llaés ha accentuat encara més la degradació del territori. Tradicionalment, l'excursionisme a la zona havia estat una activitat respectuosa, vinculada al descobriment del paisatge i a la valorització del patrimoni natural i cultural. No obstant això, en els darrers anys s'ha produït un canvi de paradigma, amb la irrupció d'un turisme massiu i descontrolat, caracteritzat per la seva vocació de consum immediat i per la manca de control efectiu. Això ha comportat un increment d'activitats com la circulació de vehicles rodats motoritzats i no motoritzats per senders i pistes no autoritzades, la recol·lecció indiscriminada de recursos naturals, l'accés il·legal a propietats privades i la degradació del patrimoni històric, amb danys a edificacions de pedra seca i a elements d'alt valor cultural. També s'ha observat un ús creixent de tecnologies com drons i aplicacions de georeferenciació que han convertit Llaés en un espai d'explotació turística sense control, destorbant la qualitat de la vida quotidiana de la pagesia i la població resident, facilitant la massificació de zones sensibles i alterant els hàbitats naturals de la fauna cinegètica i salvatge.

Aquest fenomen es produeix en un context de despoblament creixent, fet que agreuja encara més la situació. Mentre l'afluència de visitants augmenta, el nombre de residents locals disminueix, i el creixement natural de la població és negatiu. Això no només posa en risc la continuïtat de la vida rural a Llaés, sinó que també afecta la seva economia i cohesió social. La manca d'oportunitats laborals i la dificultat per mantenir explotacions agroramaderes sostenibles han fet que moltes famílies hagin hagut d'abandonar el territori, deixant-lo encara més vulnerable a l'explotació turística indiscriminada. Així, Llaés exemplifica una paradoxa recurrent en el medi rural català: mentre es parla de polítiques contra la despoblació i es promouen iniciatives per recuperar la vida als pobles, a la pràctica es perpetua un model de gestió que dificulta la fixació de població i afavoreix l'explotació del territori per a un ús puntual i intensiu.

Aquest abandonament de la gestió territorial també es manifesta en la manca de de serveis públics, i també de recursos públics destinats a la vigilància i supervisió del compliment de les normatives. No hi ha presència efectiva d'autoritats que garanteixin el control de les activitats que es desenvolupen a la zona, fet que facilita la proliferació de pràctiques abusives. Els visitants sovint desconeixen les normatives aplicables i no troben cap tipus de senyalització que els informi de les restriccions existents, mentre que els propietaris es veuen impotents davant les infraccions constants sense cap mecanisme efectiu per denunciar-les i fer-les complir. Aquesta manca de control ha permès que es creïn nous senders i infraestructures turístiques sense cap regulació, alterant els usos tradicionals del territori i incrementant la pressió sobre un ecosistema ja fràgil.

La situació descrita posa en evidència la necessitat urgent d'una avaluació rigorosa de les polítiques de protecció aplicades a Llaés i d'una revisió profunda de la gestió del territori per garantir que es compleixin els objectius de preservació del medi natural sense

comprometre la continuïtat de la vida rural. És imprescindible trobar un equilibri entre la conservació ambiental i la sostenibilitat social i econòmica, garantint que les normatives existents no siguin una càrrega desproporcionada per la pagesia, residents i propietaris, sinó eines efectives per assegurar la protecció i el desenvolupament del territori. Només amb una gestió integral i coordinada es podrà revertir aquesta tendència i assegurar un futur per a Llaés que respecti tant el seu patrimoni natural com la seva comunitat.

3) D'altre banda, les arrels al territori es reconeixen en un cúmul de vivències i percepcions indelebles que des d'experiències vitals diverses no es poden menystenir. Es per això que encetem aquesta iniciativa, vinculada a la radicació i desenvolupament social, vital i laboral a aquest territori, que inclou la necessitat -a mes de la nostra convicció- de que cal reutilitzar, conservar i reparar les infraestructures històriques, culturals i patrimonials de que disposem al territori, alhora de preservar els valors culturals i ecosistèmics en un lloc únic per la seva història i les seves característiques.

Un punt d'inflexió va ser, a conseqüència de la dictadura franquista, quan es va incentivar -i en molts casos, forçar- l'enderrocament parcial de mansos, teulades i paravents i altres infraestructures agràries, orientant la despoblació del territori i la incorporació dels seus habitants com a ma d'obra del complex fabril i industrial urbà i periurbà de les ciutats i pobles de la postguerra franquista. Així, diverses d'aquestes infraestructures, com a baumes i bordes d'arreu del territori -i encara que les seves característiques principals, volumètriques, estructurals, etc- es conserven intactes, tenen parets que s'estan abombant, part de la teulades s'han de refer, les pedres perimetrals s'han de consolidar per evitar despreniments, les bigues requereixen ser reparades o reemplaçades, les obertures i tancaments han de ser reposats...i en general, la seva disposició i funcionalització ha de de nodrir-se de la seva essència original, alhora que impregnar-se de la seva operativitat, eficiència energètica i usos propis del segle XXI.

Si no volem que aquestes antigues infraestructures rurals desapareguin, ens em de posar de forma immediata a la seva preservació preventiva, i a la seva reparació, rehabilitació i actualització. Perquè aquestes infraestructures rurals -com tantes d'altres- no només son el passat, sinó que ha de ser també, el present i el futur del nostre país pagès.

En aquest context i amb aquestes essencials motivacions, es que es proposa aquesta iniciativa. En primer lloc, per les arrels que ens vinculen a aquesta terra. En segon lloc, per tal de donar continuïtat a la nostra tradició de país, que inclou el manteniment i conservació del nostre patrimoni natural, històric, cultural i arquitectònic. I en tercer lloc, per poder assumir les necessitats pròpies de la nostra societat i la nostres famílies a l'actualitat, d'acord als interessos socials i naturals que es comenten seguidament.

4) El interès social -que tal com estem justificant, esdevé interès social de la comarca i el país- es vinculen amb la conservació del nostre patrimoni natural, social, cultural i arquitectònic, i a la seva vinculació amb el projecte vital i social de la nostres famílies, com a part de la societat del nostre país en general, i aquest territori en particular.

En efecte, comencen esmentant que nosaltres mateixos, incloent en molt casos els nostres fills, vivim i projectem continuar la nostra radicació en aquest indret. En primer lloc, constituint el nostre habitatge habitual a aquest territori. En segon lloc, desenvolupant les professions i oficis que tenim o que volem aconseguir. I en tercer lloc, desenvolupant de manera integral i holística projectes de conservació del patrimoni arquitectònic i natural

de la nostres finques, amb explotacions agroramaderes forestals naturalistes regeneratives i la conservació de boscos adults i premadurs, per al qual ens venim preparant des de fa anys, juntament amb la col·laboració de personal que volem contractar per tal de contribuir a les finalitats que ens proposem.

Per a aquestes tres finalitats principals, es fa imprescindible per a nosaltres que existeixi una autoritat pública que assumeixi de manera integral la gestió publica del territori, on es pogués disposar una interlocució coordinada amb les diferents dependències que ens resulten necessàries a aquest indret.

5) Per altre banda, volem contribuir a lluitar contra el que s'anomena "la despoblació rural", "la Catalunya buidada" o "la ruralidad anciana". No es pot lluitar contra la crisi climàtica i la pèrdua de la biodiversitat sense un medi rural viu i sostenible social i econòmicament. En aquest sentit, al poble de Santa María de Besora, a la Banada de Llaés i -com encara es sol dir- la contrada de Fontfreda de Ter, com a molts pobles de la Catalunya interior, s'està despoblant.

Especialment en les darreres dècades, el nombre d'habitants ha descendit fortament, i el creixement natural de la població -segons les últimes dades publicades per el INE- és negatiu, amb mes defuncions que naixements. Això -sense que es proposi el sobrepoblament- no interessa a aquest territori, que perd població i se'n ressent la economia i la vida social, política i cultural local i la seva capacitat de respondre als desafiament dels canvis climàtics que patim al país.

6) Pensem fermament que cal enfortir "el món rural" i la Catalunya buidada per fer front al que vindrà.

En conseqüència, no podem deixar caure les cases, ni sotmetre el territori a lògiques purament especulatives i remtístiques que no s'articulen amb la necessitat de preservar la biodiversitat i la natura, sinó que hem d'intentar rehabilitar les antigues masoveries, facilitar l'habitatge, fomentar la posada en marxa de projectes i iniciatives sostenibles, ajudar al consum de productes locals, ecològics i de temporada, afavorir la producció sostenible, preservar els boscos, i així fer que la gent torni a les zones rurals amb vocació naturalista i de preservació dels ecosistemes.

Per que els nostres entorns rurals, i la nostra pagesia, han d'estar vius -i no buits- per lluitar contra les practiques que posen el planeta en perill; hem de fer una transició ecològica, afrontant el repte demogràfic, i incorporar-ho al nostre discurs, i a les nostres pràctiques i vides quotidianes.

7) Es per tot això que nosaltres -juntament amb altres veïns i veïnes radicats i vivint en aquest territori- volem assumir aquest desafiament generacional, fent agricultura ecològica i agroramaderia forestal naturalista regenerativa en harmonia amb la preservació de fauna i flora silvestre i una silvicultura que sigui respectuosa amb la naturalesa i els seus cicles, que suposin una manera sostenible de produir aliments i altres bens que contribueixen a mitigar el canvi climàtic i conservar la biodiversitat i els ecosistemes.

Volem contribuir també a la producció d'aliments i proteïnes, amb arbres fruiters autòctons que històricament s'han trobat adaptat a aquest entorn però que es van anant

perdent. Procurar també una rotació de cultius diversificada basada també en les llegums. Entenem que tot això contribueix sempre al desenvolupament rural i propicia un modus de vida segurs, saludables i econòmicament viables per les comunitats rurals.

8) Cal dir també que es la nostra intenció impulsar la producció intel·ligent d'aliments, utilitzant bé l'ús del sol per obtenir bioenergia, aconseguir una millor i major collita utilitzant mitjans ecològics i, fent un ús adequat de l'aigua.

Igualment, recolzem la biodiversitat, la agricultura ecològica que ha de protegir la diversitat de la naturalesa, per tal de protegir els habitats i els ecosistemes de muntanya. Hem incorporat conceptes com la diversitat en la vida silvestre i el cultiu de llavors, cicles nutricionals, regeneració del sol... Així cultivem i/o cultivarem més aliments en un clima canviant sense afectar la biodiversitat. També protegim la terra contra la contaminació; nodrim el sòl amb matèria orgànica compost, fems, i fem més eficient l'ús de l'aigua. Creiem que la agricultura ecològica fa més forta la nostra agricultura, adapta el nostre sistema alimentari a les condicions del canvi climàtic i fa més forta la economia local.

Per últim, volem destacar que tot això, es col fer impulsant la Plataforma pel Patrimoni i la Vida Rural a Llaés (PAVIRU-LLaés), des d'on es preveu desenvolupar el seu Pla General en plena consonància amb la diagnosi esmentada i el conjunt de la legislació aplicable. I també que, en qualsevol cas, els usos turístics i recreatius a espais naturals -i especialment als protegits- han de subordinar-se als objectius de conservació de la natura i vida quotidiana de la pagesia, residents i propietaris, circumstàncies que fins ara, en cap cas es van instrumentar en aquest territori, totalment abandonat i sense cap mena de control, supervisió d'us i d'assistència pels seus habitants permanents o ocasionals.

En conseqüència, trobem del tot adient procurar la nostra implicació organitzada en el desenvolupament d'aquest territori, així com en l'abordatge de les diverses incidències que observem a la zona.

Llaés. 1 de gener de 2025.-